

Consiliul Județean Harghita
Harghita Megye Tanácsa

HMTJ/11(2014/1/14)

Ikt.sz.: 967/16.01.2014

JELENTÉS

A gyergyószárhegyi Lázár-kastély tulajdonjoga és tevékenysége körül kialakult helyzet

Előterjesztő: **Harghita Megye Tanácsa**

A JELENTÉS ELŐTERJESZTÉSÉNEK IDŐPONTJA
2014. január 16.

Referenciadokumentum:

- A megyei tanács belső könyvvizsgáló részlege által a Szárhegyi Kulturális és Művészeti Központnál végzett 2012-es évre vonatkozó jelentés
- A Hargita Megye Tanácsa szakigazgatóságai által készített összesítés
- A témát érintő levelezések, megbeszélések emlékeztetői

I. Előzmények, felvezető

A Gyergyói-medence lakossága magáénak érzi a Lázár-kastélyt, különösen a szárhegyiek, hiszen az meghatározó a térség kultúrája, turizmusa szempontjából, a mindennapi élet része, és emellett nem kevesen önkéntesként dolgoztak annak feljavításán. Mind társadalmi, kulturális, mind pedig turisztikai téren a kastély hangsúlyos eleme szűkebb és tágabb környezetünknek. Éppen ezért Hargita Megye Tanácsa fontosnak tartja, hogy továbbra is a köz érdekében használhassa ezt a térség jelképévé vált kincset. Mindezek megvalósítása érdekében olyan tervet dolgozott ki, amely lehetőséget nyújt a tulajdonos és a kulturális folyamatok kezelői között egy olyan együttműködésre, amely révén a kastély továbbra is fontos kulturális-turisztikai helyszín lesz.

A gyergyószárhegyi Lázár-kastély az egyetlen várkastély Hargita megyében, az erdélyi reneszánsz építészet egyik legszebb alkotása. Hargita Megye Tanácsa minden jogi lehetőséget próbált megragadni ahhoz, hogy továbbra is az épületben maradjon a megyei tanács alintézményeként működő Kulturális és Művészeti Központ, illetve hogy történelmi örökségünket megőrizhessük, a kastély nyitva álljon a közönség előtt, látogatható legyen.

A gyergyószárhegyiek, valamint Gaál András, Márton Árpád és Zöld Lajos nevéhez fűződik a gyergyószárhegyi Lázár-kastély több épületének restaurálása – a kapubástya, a lovagterem és részben az asszonyok háza helyreállítása is – 1974–1995 között. 1996-ban Hargita Megye Tanácsa átvállalta a gyergyószárhegyi Lázár-kastély működtetését, megalapítva ezzel a szárhegyi székhelyű Barátság Művésztelep jogutódjaként létrejövő Megyei Alkotóközpontot, amely a későbbiek folyamán Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központtá alakult.

Zsombori Vilmos akkori megyeelnökként első ízben 2002 decemberében tárgyalta a Lázár-kastély tulajdonosaival az együttműködés kapcsán. Akkor egyetértettek abban, hogy a kastély jogi helyzetét méltányosan, mindenképp a magántulajdon elismerésével kell megoldani.

A kastély tulajdonjogának helyzete

Az ingatlan tulajdonosai jelenleg Gyergyószárhegyen, Budapesten, illetve Dél-Amerikában élnek. A kastélyt visszakapták, a természetbeni visszaszolgáltatásról két döntés született: az 1385/2008-as, illetve a 4303/2010-as bírói végzés. A gyergyószárhegyi polgármester 270/2010-es, 111/2011-es és 112/2011-es számú rendelete alapján a 4561-es telekkönyvi számozású, Gyergyószárhegy, Bástya utca 67. szám alatti ingatlant természetben visszaszolgáltatta az egykori tulajdonosoknak a következőképpen: Vormair István 2/24 rész a Legfelsőbb Semmítőszék 1385/2008-as döntése értelmében, Liphay Antal Miklós 13/24 rész, Berczely Clara Maria Isabel, Berczely Gabriel Hector, Berczely Esteban Domingo Bartolome, Berczely Antonio Jose 9/24 rész a Legfelsőbb Semmítőszék 4303/2010-es döntése értelmében.

Az első fent említett rendelet Vormair István, a második Liphay Antal Miklós, a harmadik Berczely Clara Maria Isabel, Berczely Gabriel Hector, Berczely Esteban Domingo Bartolome és Berczely Antonio Jose tulajdonának visszaszolgáltatására vonatkozik azzal a kitéttel, hogy a kastély a visszaszolgáltatás pillanatában meglévő rendeltetését meg kell őrizze 2013. szeptember 8-ig. Ezen a dátumon megszűnt Hargita Megye Tanácsának és alintézményének, a Kulturális és Művészeti Központnak a kastélyra vonatkozó használati joga. A kastély a központnak bérleti díj ellenében adott otthont, a bér értékét az 1886/2006-os kormányhatározatnak megfelelően határozták meg.

Az elmúlt időszakban számtalan kezdeményezése volt Hargita Megye Tanácsának arra vonatkozóan, hogy megteremtsék azt a jogi keretet, amely biztosítja az ingatlan törvényes használatát az elkövetkező időszakban is. A megyei tanács munkatársai számos találkozót szerveztek a tulajdonosokkal, állandó kapcsolatban álltak velük, mind peres úton, mind tárgyalásokkal próbáltak olyan köztes megoldást találni, amely mindenkinek megfelel. Hargita Megye Tanácsa folyamatosan szem előtt tartotta, hogy a bérleti díjat közpénzből fizeti. 2012. október 22-én a megyei tanács vezetősége találkozott a tulajdonosok egy részével, Liphay Antal Miklóssal és Vormair Istvánnal. Liphay Antal javaslatára sikerült kiegyezni egy bizonyos méltányos összegben. Liphay Antal vállalta, hogy a bérleti díjat nem viszi el Romániából, és a kastély működtetésével és fenntartásával kapcsolatos költségeire fordítja. Ezt a megyei tanács határozattal – 375/2012, 27/2013 – fogadta el. A Berczely-ág a bíróság és szakértő által megszabott díjat várja, így a per még mindig folyamatban van.

A bíróság – az általunk hibásnak tartott szakértői vélemény alapján – alapfokon elfogadta a 2010. szeptember 8. – 2013. február 28. közötti időszakra a 9/24 részarányú tulajdonhasználatot.

Az ingatlan 9/24 részének tulajdonosai, Berczely Clara Maria Isabel, Berczely Gabriel Hector, Berczely Esteban Domingo Bartolome, Berczely Antonio Jose jelen pillanatig nem voltak hajlandók egyezkedni a bérleti díjról, havi 46 422 lej igényeltek, egy szakértő által megállapított 1 001 044,08 lej értékű tartozást a 2011. április 6. és 2013. február 28. közötti időszakra és további 306 800 lej a 2010. szeptember 10. és 2011. április 6. közötti időszakra. A megyei tanács véleménye szerint a fenti összegek az 1886/2006-os számú kormányhatározat hibás értelmezéséből, valamint az inflációs ráta nem megfelelő alkalmazásából adódnak, amely véleményt a bíróság előtt is fenntartotta. A jelenlegi jogi tényállás szerint az ügy fellebbviteli bíróság előtt van, ugyanis a Csíkszeredai Bíróság 1593/2013-as döntése kedvezőtlen kimenetelű volt a megyei tanács számára, a döntés értelmében az intézmény 662 lej perköltség kifizetésére, valamint 402 997,93 lej éves bérleti díj kifizetésére köteles az ingatlan 9/24 részét birtokló Berczely tulajdonosi ág számára. A döntést törvényes határidőn belül megfellebbezte Hargita Megye Tanácsa, de a tárgyalását a használati jogra vonatkozó határidő lejárt utáni dátumra, 2013. december 11-ére tűzték ki, ekkor pedig elhalasztották a tárgyalást ez év február hónapra.

További fejlemény, hogy 2013. december 30-án a szárhegyi Vormair István törvényszéken kérte a bérleti szerződés díjának megtérítését, illetve kérte 2013. november 1-jétől a Berczely család szakértője által megállapított, jelentős mértékű bérleti díj 2/24 részét, ami havi 3868,50 lejt jelentene. A Vormair-perirat alapján a megyei tanács vezetősége úgy döntött, hogy az Alkotóközpont függessze fel a kastélyon belüli tevékenységét.

II. Kronológia az elmúlt időszak történéseiről (2002-től napjainkig)

A tárgyalások már 2002. december 19-én Budapesten elkezdődtek, amikor **Zsombori Vilmos, a megyei tanács elnöke Liphay Antal tulajdonossal tárgyalt** a szárhegyi kastély jogi helyzetéről és jövőjéről, ahol elhangzott, hogy a tulajdonjogokat birtokló alapítvány hosszú távú megállapodást köt a kastély kizárólag kulturális célú működtetésére egy közhasznú kulturális intézménnyel közösen.

Hargita Megye Tanácsának munkaközössége a 2008–2012 közötti periódusban a Lázár-kastély ügyét prioritásként kezelte: **2008 decemberében** a megyei tanács elnöke Budapesten egyeztetett a Liphay családdal, ezt követően **2009. február 22-én újabb találkozóra került sor ugyancsak Budapesten, majd 2009. szeptember 28-án** a tanácselnök Gábor László polgármesterrel egyeztetett az elnöki irodában a kastély helyzetével kapcsolatban.

2011. március 16-án Budapesten megbeszélést tartott Borboly Csaba, Egyed Árpád, Kassay Péter a Liphay családdal. Ezt követően **2011. március 22-én** Csíkszeredában tanácskoztak a tulajdonosok ügyvédi képviselőivel, majd a megyei tanács részéről érintettek jelenlétében összegezték a tényállást. Eszerint a következő jogi lehetőségek körvonalazódtak: a Liphay család havi bér ellenében használatba adja a megyei tanácsnak – a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központnak – a kastélyt mindaddig, amíg egy civil szervezetet be nem jegyeznek Romániában. Abban az esetben, ha bármelyik társtulajdonos el szeretné adni a részét, a törvény értelmében a megyei tanácsot illeti meg az elővásárlási jog. A megbeszéltek értelmében a megyei tanács az elkövetkező 3 évre szeretne bérelni egy jól elhatárolt részt a kastélyban az Alkotóközpont számára, illetve a 3 év lejártá után a létrehozott civil szervezettel maximum 30 évre ingyenes haszonélvezeti szerződést kötne.

2011. augusztus 5-én a szárhegyi kulturális központ székhelyén egyeztettek a megyei tanács képviselői Liphay Antal tulajdonossal, illetve Valdman István és Bonyhai Nóra ügyvédekkel, aminek során az ingatlan biztosítási körülményeinek, feltételeinek tisztázása, a kulturális központtal való kapcsolattartás és a bérleti szerződés jogi megalapozása voltak a kiemelt témakörök.

2011. augusztus 17-én Borboly Csaba találkozott a Liphay családdal, majd ezt követően **2012. május 13-án** újabb megbeszélésre került sor Budapesten.

2012. áprilisban Liphay Antal ügyvédei közreműködésével létrehozta a Lázár Castle Associatie-t, a Lázár Kastély Egyesületet a kastély működtetésére. A későbbiekben elküldte az alapszabályt és a bírósági bejegyzés igazolását Hargita Megye Tanácsának, és Vormair Istvánnak, akit felkért, hogy lépjen be az egyesületbe. Vormair István átgondolta, és a felkérést visszautasította. Liphay Antal felajánlotta, hogy kívánságának megfelelő módosításokat tesznek a szabályzatban. Erre is nemleges választ kapott.

2012. szeptemberében elkészült a törvényszéki felértékelés, amely megszabta a 2011. április 6. és 2013. február 28. közötti időszakra vonatkozó megyei tanácsi tartozást a kastély tulajdonosaival szemben.

2012. szeptember 7-én a megyei tanács elnöke találkozott Liphay Antallal, és a többségi tulajdonos felajánlotta a bérleti díjből származó bevétel visszafordítását a kastély javára. Ugyanakkor a tanácselnök javasolta a megyei tanács belépését a tulajdonosok által létrehozott egyesületbe.

2012. október 7-én a megyei tanács elnöke levélben kéri a megyei főjegyzőt, hogy jogilag vizsgálja meg a kastély megvásárlásának lehetőségét az önkormányzatokkal közösen, és készítsen elő egy ajánlatot a Berczely, illetve a Vormair tulajdonosoknak, ha el akarják adni a részüket.

2012. október 7-én a megyei tanács RMDSZ-frakciója a szárhegyi központ székhelyén tartotta soros ülését, majd összevont szakbizottsági gyűlést tartottak a polgármesteri hivatalban, ahol bemutatták a kastély jogi helyzete körüli problémákat. A gyűlésen az a döntés született, hogy a megyei tanács megpróbál egy elfogadható árajánlatban kiegyezni a tulajdonosokkal, és új bérleti szerződést köt kedvezőbb feltételekkel.

2012. október 22-én a megyei tanács elnöke, alelnökei és a község polgármestere egyeztettek a Liphay családdal, illetve Vormair István tulajdonossal Gyergyószárhegyen, a ferences kolostorban. A szakértői jelentés ellen felhozott kifogásokat és a kastély használatára vonatkozó bérleti szerződés megkötésének fontosságát hangsúlyozta a megyei tanács képviselője. A jelen levő tulajdonosok hangsúlyozták: céljuk az, hogy a kastély a közérdeket szolgálja. Döntés született a bérleti díj nagyságát illetően is, ezt 13 900 lejben állapították meg, és **a jelen lévő tulajdonosok jelezték, hogy vállalják a bérleti díj visszafordítását a kastély javára.** A megbeszélésen részt vevők megegyeztek abban, hogy hosszú távú együttműködésre kell törekedni, bevonva a gyergyószárhegyi polgármesteri hivatalt és civilszervezeteket is.

2012. november 14-én a kastély ügyében újabb megbeszélésre került sor Budapesten Borboly Csaba és Liphay Antal között.

2013. február 21-én a megyei tanács elfogadta a 2012. október 22-én Liphay és Vormair tulajdonosokkal megegyezett havi bérre vonatkozó határozattervezetét (27/2013).

2013. február 22-én a megyei tanács által kirendelt szakbizottság elkészítette a szárhegyi kastélyban alkotott művészeti értékek leltárát – az 1824 alkotás értéke összesen 3 980 409 lej, ezekből 1730 jelenleg is Szárhegyen található (kastély, központi park, szoborpark).

2013. április 2-án Liphay Antal levelet írt Borboly Csaba tanácselnöknek, amelyben a bérleti szerződés mellékleteként egy műszaki leltár elkészítését kéri, illetve a jelenlegi infrastruktúra helyzetéről kér tájékoztatást.

2013. április 8-ra elkészült a Liphay báró által kért anyag a műszaki átadásra, amelyet átnézett és minimális kiegészítések után jóváhagyott Vormair István is.

2013. április 10-én Borboly Csaba Budapesten találkozott a kastély többségi tulajdonosával (Liphay Antal), aki biztosította arról, hogy számukra fontos a hosszú távú bérleti szerződés megkötése, ha lehet, minél hamarabb, még május folyamán.

2013. április 18-án Borboly Csaba levelet írt Birtalan József alelnöknek: „nézzük meg, melyek a legégetőbb javítanivalók a kastélyban, és ütemezzük be a munkálatokat úgy, hogy szeptemberig tudjuk elvégezni.”

2013. május 13-án Borboly Csabát eltiltották tanácselnöki hatáskörének gyakorlásától.

2013. június 27-én a megyei tanács illetékes szakstruktúrája átiratban fordult a vezetőséghez, amelyben javasolták a kastélyból való kiköltözést (12309/2013-as átirat), mivel a tulajdonosok egyik ágával nem kötöttek semmilyen szerződést.

2013. július 25-én a megyei tanács vagyongazdálkodásért felelős vezérigazgatójának javaslata az alelnökök felé: figyelembe véve a szeptember 8-i költözési határidőt, az illetékesek egyetértenek abban, hogy azonnal el kell kezdeni a kastély kiürítését.

2013. július 25-én az Alkotóközpont menedzsere válaszolt a fenti javaslatra, amelyben a költözés körülményeivel kapcsolatban pontosított néhány dolgot: egyetért a költözéssel, ingyenes raktárfelületet talált a Tarisznyás Márton Múzeumban a képek és értéktárgyak egy részének megőrzésére, illetve további felületet keres a településen vagy Gyergyószentmiklóson. Ígéretet tesz a költségvetéssel járó költségek elküldésére és javasolja egy átgondolt sajtótájékoztató megtartását.

A **2013. július 29-i** tanácsülésen módosították a költségvetést, amelyben a 165/2013-as határozattal a központ 200 000 lejt kapott egy terem építésére, mely képek tárolására, illetve kisebb rendezvények megszervezésére szolgált volna. A Scola vendégház területére képzelték el

a beruházás megvalósítását. Továbbá a 182/2013-as határozattal a megyei tanács elfogadta a fent említett épület megvalósíthatósági tanulmányát és műszaki tervét. Emellett a központ 50 000 lejt kapott anyagi költségekre.

2013. július 31-én az Alkotóközpont vezetője levelet írt a megyei tanács alelnökeinek, amelyhez mellékelte a költözés költségeinek összesítését, ami hozzávetőlegesen 50 000 lejt tesz ki az alábbi tételek alapján: szobrok költöztetése – 5335 lejt, minden egyéb csomagolása és költöztetése, polcrendszer szétszedése és összerakása stb.: 24 500 lejt, raktárhelyiség bérlése idén – 7200 lejt, ez összesen – 37 035 lejt, amihez hozzájön az áfa – 8890 lejt, tehát a végösszeg 45 925 lejt. Ezenkívül 4100 lejt rúgnak azok a költségek, amelyek a költözés előkészítését, felügyeletét és segítségét, illetve új polcok készítését tartalmazzák.

2013. augusztus 2-án Petres Sándor alelnök, a megyei tanács elnöke nevében írt levelet báró Apor Csaba Gábornak, a Berczely-ág képviselőjének, amelyben megkérte, hogy augusztus 15-ig küldjön választ arra a felvetésre, hogy az általa képviselt tulajdonosok beleegyeznek-e abba, hogy a megyei tanács alintézménye havi 13 900 lejt bérleti díj ellenében szeptember 8. után is a kastélyban maradjon.

2013. augusztus 5-én Borboly Csaba mint RMDSZ-tisztségviselő levelet írt Kelemen Hunornak, az RMDSZ szövetségi elnökének és Gábor László szárhegyi polgármesternek, amelyben felhívja a figyelmet a kastély helyzete körüli problémákra. A Szárhegyen meghozott döntésekkel ellentétesen ez év elején elindult egy másik kezdeményezés is, hogy vonuljunk ki a kastélyból, az Alkotóközpontunk közreműködésével, szervezésében. Ugyanakkor még ez év márciusában kimutattunk egy komoly pénzügyi, jogi és szervezési hiányosságot a szárhegyi Alkotóközpontnál. A politikus felhívja a figyelmet, hogy a lakosság akarata *„akik közpénzből fizetést kapnak, és feladatuk a kastély ügye, azok dolgozzanak, akár éjt nappallá téve, hogy a kastély megmaradjon!”*

2013. augusztus 13-án Borboly Csaba újból gyakorolhatja hatáskörét mint a megyei tanács elnöke.

2013. augusztus 13-án Borboly Csaba egyeztetett Vormair Istvánnal a Lázár-kastéllyal kapcsolatos együttműködés érdekében.

2013. augusztus 14-én Borboly Csaba levelet írt Apor Csaba Gábornak:

„Szeretném, ha tudnák, hogy az én álláspontom a szárhegyi Lázár-kastéllyal kapcsolatban nem változott, továbbra is arra törekszem, hogy folytatni tudjuk az elkezdett egyeztetéseket és találjuk meg a mindenkinek számára elfogadható megoldást ebben az ügyben, a Lázár-kastélynak a térség kulturális és turisztikai életében betöltött kiemelkedő szerepét és fontosságát szem előtt tartva. (...) a kialakult helyzet tisztázása érdekében szeretném, ha a napokban személyesen is

találkozhatnék Önökkel. Az az igazság, ha ki kell költözzünk, akkor semmiféle esélyt nem látok jogilag, hogy utána vissza tudjunk menni, még ha meg is lenne erre az akarat.”

2013. augusztus 14-én Borboly Csaba egyeztetett Apor Csaba Gáborral, a Berczely-ág képviselőjével, amikor többek között eldöntötték az októberi egyeztetés időpontját Berczelyékkal.

2013. augusztus 16-án Borboly Csaba levelet írt a megyei főjegyzőnek és tájékoztatásul a megyei tanács RMDSZ-frakciójának, amelyben kéri elkészíteni azt a levéltervet, amellyel az örökösök beleegyezését kérjük, hogy a megyei tanács ingyen maradhasson szeptember 8. után is a kastélyban 2013. október 31-ig. Ugyanakkor kéri mindezek értelmében azon tanácsi határozat vagy cikkely alapjainak visszavonására intézkedést tenni, amely egy új épület megépítését irányozta elő az elmúlt hónapokban. A tanácselnök jelzi, hogy Gyergyószárhegy polgármesterével, illetve a harmadik örökössel, Vormair úrral két napja sikerült egyeztetniük, akikkel ugyancsak arra a konklúzióra jutottak, hogy a kastélyt ne adják fel.

A 2013. augusztus 18-án a megyei tanács elnöke által a tanács illetékes struktúráinak kiadott feladatok a kastély ügyében:

Ideiglenes szerződés előkészítése az év végéig. Tervezet elkészítése, ha kedvező az első tárgyalás. Az egyezséget az ezt követő 10 napon belül meg kell kötni.

Érveket összeállítani és elképzeléseket felvázolni, miszerint ingyen szeretnénk maradni év végéig, mert nincs más megoldásunk; az örökösök is értsék meg, hogy amíg nincs egy jó megállapodás, jogilag teljesen lehetetlen helyzetben van a megyei tanács.

További feladat megnézni a programok ügyét, pályázati szinten mit lehetne (kulturális, műemlék, ifjúsági stb. területeken) támogatni, hasonló tevékenységet végző egyesületeket.

Megvizsgálni egy egyesület létrehozásának lehetőségét, amely pályázik programokra – milyen lehetőségek és elképzelések lehetnek.

Felvázolni egy elképzelést arról, hogy a kastély bérlését megosztani az alkotóközpont, a község vagy helyi egyesületek között, társakat találva működtetni a kastélyt.

Folyamatban lévő javítások ügyében a feladat Vormairrel megnézni szeptember 8-ig és elvégezni, amire kötelezettséget vállaltunk.

2013. augusztus 22. – Haszonkölcsön-szerződés Vormair István, Liphay Antal Miklós és Hargita Megye Tanácsa között, amely a kastély ingyenes használatára vonatkozik a 2013. szeptember 9–október 31. közötti periódusban (a 15400/2013-as és a 15401/2013-as dokumentum alapján). A haszonkölcsönbe adók ingyen adták használatba a kastélyt eddig a

dátumig, a megyei tanács mint haszonkölcsönvevő a karbantartásról, az ingatlan rendeltetésének megfelelő használatáról biztosította a szerződő felet.

2013. augusztus 22. – Az elnöki irodában megbeszélést tartottak a szárhegyi központ 2012-es évre szóló belső ellenőrzésével kapcsolatos jelentések és a 2012. január–október időszakra készült, az általunk finanszírozott programokról szóló auditjelentés előterjesztésével, valamint a hibák kijavításával kapcsolatos problémákról. A szóban forgó auditjelentés több, az intézmény pénzügyi menedzsmentjével kapcsolatos hibára hívja fel a figyelmet, mint például elszámolatlan előlegek felvétele, utazási költségek dokumentálás nélküli elszámolása, telefonköltségek jogtalan elszámolása, illetve a kastély látogatásából származó bevételek hiányos elszámolása.

2013. augusztus 24. – **Megrendezték az I. Szárhegyi Zenei Napokat a Lázár-kastélyban**, a rendezvény megszervezése a Liphay Antal és Hargita Megye Tanácsa közötti együttműködés egyik jelentős eredménye. Az augusztus 24–25-i programon „Székelyföld kulturális központja” megerősítéséről beszélt Liphay Antal, az 500 éves kastély jogi örököse, és a műemlék épületben jelenleg működő, Hargita Megye Tanácsához tartozó intézménnyel kapcsolatban pozitív üzenetek hangzottak el. A gyergyószárhegyi Lázár-kastély többségi tulajdonosa, Liphay Antal által létrehozott Pro Arte et Natura Alapítvány szervezte meg a Magyar Kormány támogatásával az I. Szárhegyi Zenei Napokat a szárhegyi Kájoni Akadémia Alapítvánnyal, Hargita Megye Tanácsával és a kastélyban működő megyei intézménnyel, a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központtal együttműködve. Liphay Antal beszédében kifejtette, hogy hosszú távú együttműködést szeretne a megyei tanáccsal és a kulturális intézményével.

2013. augusztus 30. – **A megyei tanács elnökének javaslatára összehívott megbeszélés során a következő feladatok fogalmazódnak meg az illetékes szakigazgatóságok részére:**

Átfogó jövőkép elkészítése a kastélyra vonatkozóan, a kulturális intézménnyel kapcsolatosan, lebontva két fontos alkotóelemre: egyrészt kulturális programok, események szervezése a szakma véleményének figyelembe vételével, másrészt a szükséges bérelendő terület/felületet illetően a kastély területén elképzelést készíteni az állandóan bérelt, illetve időszakosan bérlendő felületekről.

2013. szeptember 4. – **A kastély többségi tulajdonosának levele a tanácselnökhöz**, amelyben figyelmeztet arra, hogy a szept. 8-ig végzendő állagmegőrző munkálatok azok, amiket a három év bérlés alatt nem végeztek el. A beázások javításának elvégzése a megye kötelezettsége a már meglévő bérleti szerződés szerint.

2013. szeptember 4. – **Gábor László szárhegyi polgármester levele Borboly Csaba tanácselnöknek**, amelyben jelzi, Vormair úr felháborodását, mivel a megígért javításokból nem történt semmi és kéri a megyei tanácsot, hogy intézkedjen a javítások elvégzése érdekében. Emellett a polgármester jelezte, hogy bejárt a kastélyba, és az alkotóközpont menedzserétől azt a választ kapta, hogy a javításnak nincs jogi alapja, ezért nem tudják elvégezni.

2013. szeptember 11. – A szárhegyi kastély jövőképe témában újabb megbeszélést tartottak a megyei tanács illetékes szakstruktúráinak képviselői.

A kastélyt működtető struktúra kidolgozása kapcsán (Örökösök Egyesülete, HMT vagy a helyi önkormányzat), a polgármester jelezte, hogy nem áll szándékukban átvenni a kastély működtetését. A legjobban járható út egy egyesület létrehozása. Egy ilyen egyesülettel való közreműködés jogi szempontjainak tisztázása és javaslat készítése.

- A bevételek helyzetének összegzése (az utóbbi évekre lebontva – jegybevételek, valamint a különböző kulturális események alkalmával történő vendéglátásból származó bevételek).
- Egy jövőképet tartalmazó anyag és egy kísérőlevél elkészítése a magyar kormány számára 2013.09.12-ig.
- Átfogó jövőkép elkészítése a kastélyra vonatkozóan és egyeztetés a HMT vezetőségével az örökösökkel való októberi találkozóra.
- A kastély működési struktúrájának és a kulturális intézménnyel való együttműködési forma véglegesítése alapján a finanszírozási források figyelése.

2013. szeptember 12. – Vormair István levelet küldött a megyei tanácshoz, amelyben kezdeményezi a haszonkölcsön-szerződés felbontását a javítási munkálatok kivitelezésének hiányára hivatkozva, ugyanakkor felhívja a megyei tanács figyelmét néhány problémára (csatornázás, a terület eredeti állapotba való visszaállítására, a kastély jövedelme és költsége évenkénti lebontásban) a szárhegyi kulturális központnál.

2013. szeptember 13. – Borboly Csaba válaszlevelében kéri Vormair és Liphay tulajdonosokat, hogy a korábban megegyezettek értelmében, a felmerült nehézségek ellenére folytassák a közös munkát.

2013. szeptember 15. – Vormair István levele Borboly Csaba megyei tanácselnöknek, amelyben közli, hogy visszavonja a kezdeményezett haszonkölcsön-szerződés felbontását.

2013. szeptember 18. – a kastély jövőjével kapcsolatos javaslatcsomag elkészítése. A jövőkép lehetőséget nyújt a tulajdonos és a kulturális folyamatok kezelői között egy olyan együttműködésre, amelynek során a célokat közelítve egymáshoz a kastély továbbra is helyszíne lehet a fent már említett hosszan tartó gondolkodás eszközeinek, mozgatórugóinak. A jövőkép szerint **a kastély működtetésére javasolják létrehozni egy Hargita megyei bejegyzésű alapítványt/egyesületet, amelynek tagjai a jelenlegi tulajdonosok, ettől az alapítványtól/egyesülettől Hargita Megye Tanácsa a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központon keresztül hosszútávú szerződéssel bérelni tudja a kastély egy részét (kastélyhasznosító entitás). Hargita Megye Tanácsa bérleti szerződés révén a működtetőtől állandó és esetenként időszakos bérlettel székhelyet biztosít a kastélyban az általa**

fenntartott Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központnak és ennek programjai számára. Gyergyószárhegy Önkormányzata és a térség kulturális turisztikai civil szervezeti szintén, akár állandóan, akár esetenként bérlik a kastély meghatározott épületrészeit saját programjainak megvalósítására. A kastélyt működtető alapítvány/egyesület vissza nem térítendő támogatásokat pályázhat meg Hargita Megye Tanácsától. A működtető hangsúlyt fektet a restaurálási folyamat elkezdésére, amelynek főbb mozzanatait a 2007. július 7-én romániai és magyarországi felelős szakemberek rögzítették.

2013. szeptember 18. – Egyeztetés Budapesten a Parlamentben Magyarország Kormányának határon túli ügyekben felelős vezetőivel: Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetttel, Németh Zsolt külügyi államtitkárral és Répássy Zsuzsanna helyettes államtitkárral a szárhegyi kastély ügyében – mindhárman jelezték, hogy partnerek az együttműködésben, és hajlandók a további folyamatokban is részt venni – a beszélgetésen részt vettek a tulajdonosok is, kivéve Vormair, aki támogató levelével jelezte egyetértését. Javasolták egy közös egyesület létrehozását a kastély működtetésére. Liphay Antal kész volt a már létező egyesület mellett a tulajdonosoknak megfelelő másik egyesület létrehozására.

2013. október 9. – Megbeszélés az illetékes szakigazgatóságok vezetőinek és Birtalan József alelnök részvételével az elnöki irodában, amelyen szó volt a szárhegyi kastélyról, vendégházról, alkotóközpontról. Borboly Csaba javasolja egy megbeszélés megszervezését a polgármesterrel a műalkotások, képek elhelyezéséről, a raktárral kapcsolatban, a kiállítóterem helyzetéről, az udvar és egyéb tartozékok használatáról, illetve egy költségszámítás elkészítését is kéri.

2013. október 10. – Egyeztetés Gyergyószárhegyen a Berczely-ággal. A megbeszélésen jelen voltak Berczely Gabriel Hector, Apor Csaba Gábor és felesége, Nagy Judit ügyvéd, Vormair István, Vormair Tivadar, Gábor László, Gyergyószárhegy község polgármestere, Borboly Csaba és Hargita Megye Tanácsa szakemberei. Berczely Gabriel Hector értesíti a megyei tanács képviselőit, hogy nem fog egyezséget kötni Liphayékkal. Mindemellett együtt szeretnének működni a megyei tanáccsal, nem kérnek kilakoltatást, ígéretet tesznek arra, hogy küldenek átiratot a kastély használata kapcsán, amelyben leszögezik, hogy használhatja a megyei tanács az ingatlant. A tervezett egyesületben nem kívánnak részt venni.

2013. október 15. – Berczelyék levele a megyei tanácshoz, melyben jelzik, hogy nem tudnak semmilyen bérleti szerződést aláírni a tartozások törlesztése előtt.

2013. október 15. – Borboly Csaba válasza a fenti levélre, amelyben kéri a további együttműködés lehetőségét, illetve a beleegyezést a kastélyban végzendő javításokat illetően.

2013. október 16. – Írásos beleegyezés a Berczely-ág képviselőjétől a kastély használatára

„Suntem de acord cu folosința imobilului mai sus menționat până la data clarificării situației dintre coproprietar, precum și cu lucările de conservare strict necesare a acestui imobil, cu

condiția ca acestea să fie autorizate de către organele competente în cauză și cheltuielile acestea să nu suportăm noi proprietarii.”

2013. október 19. – A tanácsülés alkalmával **Hargita Megye Tanácsa kiegészítette az Alkotóközpont költségvetését** a hiányzó összeggel ahhoz, hogy az elmaradt tetőjavítást és cserépcserét tudják megvalósítani.

2013. október 19. – **Vormair Tivadar levele Borboly Csabának, amelyben kihangsúlyozza, hogy** tekintettel arra, hogy szeptember és október hónapokban semmilyen állagmegóvási munkálatot nem végeztek a Lázár-kastélyon, nem áll szándékukban a bérleti szerződést meghosszabbítani a megyei tanáccsal.

2013. október 24. – **Borboly Csaba tanácselnök levele a megyei tanács alárendelt intézményekért felelős struktúrájának vezetője fele,** amelyben kéri, hogy dolgozzanak ki a jövőre nézve egy elképzelést a kastéllyal kapcsolatos a megyei tanácsra eső feladatokkal, illetve a személyzettel kapcsolatban.

2013. október 24. – **a tanácselnök kérése az Alkotóközpont menedzseréhez, egy konferencia megszervezésére vonatkozóan** a kastély jövőképe, »hasznosítása« érdekében, bevonva a helyi embereket a döntésekbe, elképzeléseinkbe, ami a kastély jövőjét illeti. A konferencia megszervezésének célja a helyi lakosság, civilek, kulturális szakemberek, történészek bevonása a kastély jövőképe kialakításába. A létesítmény a helyi közösség szívügye, ezért fontos minden érdekelt szemszögéből megvizsgálni, hogy milyen lépésekre van szükség a közösségi érdek fenntartása céljából.

2013. október 29. – A tanácselnök kéri a megyei főjegyzőt, hogy a soron következő tanácsülésre készítse elő az ingyenes haszonbérleti szerződés meghosszabbítását.

2013. október 29–30. – Előfelmérés alapján a megyei tanács kicserélte a kastély tetőzetének hibás cserepeit.

2013. október 31. – A galócási rendkívüli tanácsülés alkalmával **Hargita Megye Tanácsa elfogadta azt a tanácshatározatot,** mellyel felhatalmazza a tanácselnököt azzal, hogy aláírjon a a megyei tanács nevében a kastély tulajdonosaival való haszonkölcsön-szerződések meghosszabbításáról (a tulajdonosok közti kiegyezésig) – a 251/2013-as tanácshatározat értelmében. A haszonkölcsön-szerződés meghosszabbítása kapcsán a tulajdonosokkal való tárgyalás feladatával az Alkotóközpont menedzsere volt megbízva, a későbbi visszajelzésekből kiderült, hogy a tanács döntéséről a tulajdonosok nem értesültek a felelőstől.

2013. november 4. – **Borboly Csaba levele a kastély tulajdonosainak,** amelyben tájékoztatja, hogy a tanács elfogadta az arra vonatkozó határozattervezetet, mely felhatalmazza a tanácselnököt arra, hogy a tanács nevében a tulajdonosokkal aláírhasssa a haszonkölcsön-

szerveződések meghosszabbítását. Továbbá részletes tájékoztatást küld a kastély tetőszerkezetének javításáról: szeptember 3. és 5. – igénylés benyújtása a megyei tanácshoz cserépre; szeptember 7. – megérkezik a cserép Szárhegyre; október 11. – költségvetés-módosítási kérelem benyújtása a tetőjavítás érdekében a megyei tanácshoz; október 19. – tanácshatározat a költségvetés kiegészítéséről; október 21. – árajánlatok kérése a kivitelezésre; október 25–28. – árajánlatok beérkezése; október 28. – árajánlatok elemzése, döntés; október 28. – szerződéskötés a kivitelezővel; október 29–30. – kivitelezés; október 30. – átvételi jegyzőkönyv aláírása; október 30. – számla kiállítása.

2013. november 8. – Vormair István levélben értesíti a megyei tanácsot, hogy továbbra is hajlandó együttműködni, ha a megyei tanács elvégzi a karbantartási munkálatokat.

2013. november 13. – A megyei tanács kiközli a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központnak a HMT 251/2013-as határozatát, amelynek megfelelően az Alkotóközpont felel a határozat végrehajtásáért. Ennek értelmében 2013. december 4. – a megyei tanács illetékes struktúrája átiratot küld Vormair István tulajdonos részére, amelyben közlik, hogy október végén határozattal fogadták el egy új ingyenes, használati szerződés modelljét, amely a szárhegyi kastély ingatlanának ingyenes használatáról szól 2013. november 1-jével kezdődően. Továbbá az átiratban az áll, hogy a Szárhegyi Kulturális és Művészeti Központ aláírásra terjeszti elő Vormairnak az ingyenes használati szerződést.

2013. december 6. – egyeztetés a Liphay családdal azzal kapcsolatosan, hogy melyek a teendők a kastélykonferencia, illetve a 2014. évben megszervezendő programok és pályázatok kapcsán. Liphay Antal szóban is megerősítette e-mailben már közölt elhatározását, hogy a szárhegyi kulturális intézmény fenntartása érdekében az elhangzottak ellenére hajlandó együttműködni mind a Berczely tulajdonosokkal, mind Vormair Istvánnal. Ezt a szándékát fenntartja.

2013. december 30. – Vormair István a Hargita megyei törvényszéken kéri a bérleti szerződés díjának megtérítését 2011. november 1-jétől.

2014. január 8-i Gyergyó térségi polgármester-találkozón elhangzott a gyergyószárhegyi polgármester igénye, miszerint a helyi napközi otthon konyhájának működtetését a Scola vendégházban kellene megoldani.

2014. január 10. – Liphay Antal tulajdonos levélben vállalta a használati jog átadását és a tulajdon megosztására vonatkozó tárgyalás elindítását.

2014. január 10. – A megyei tanács illetékes szakstruktúrája átiratban közli a tanács vezetésével, hogy a kialakult jogi helyzetet figyelembe véve az Alkotóközpont szüntesse be tevékenységét a kastély területén.

2014. január 13. – Megbeszélés a gyergyószárhegyi kastéllyal kapcsolatos teendőkről a haszonbérbe adásig: a jogvita folytatódik, sőt újabb per kezdődött, így a megyei tanács nem tud közpénzt költeni a kastélyra, ezért keresik a megoldásokat, amíg a jogviták lejárnak. A megyei tanács viszont kénytelen lépéseket tenni a műalkotások költöztetése kapcsán, egyeztetni a község polgármesterével és a helyi lakossággal, ki kell értékelni az alkotóközpont menedzserének munkáját, tájékoztatni kell a sajtót a fejleményekről.

Lipthay úrék megígérték, hogy átadják a részüket koncesszióba a megyei tanácsnak. Ez a folyamat eltarthat pár hétig vagy pár hónapig, de remélhetőleg nyárig lejár. Meg kell oldani a műtárgyak őrzését és állagmegőrzését.

2014. január 13. – A megyei tanács elnökének levele az örökösöknek, melyben hivatkozik az ingyenes használati szerződésre vonatkozó tanácshatározatra és kéri a tulajdonosok részéről az együttműködést.

A megkeresésre **január 14.-én érkezett válasz** a Vormair és Berczely-ág részéről. Vormair István kihangsúlyozza, hogy nem ért egyet egy újabb ingyenes használati szerződés megkötésével. Apor Csaba, a Berczely-ág meghatalmazott képviselője közli, hogy álláspontjuk változatlan a 2013. október eleji tárgyaláshoz képest, vagyis együtt szeretnének működni a megyei tanáccsal, nem kérnek kilakoltatást. A tulajdonosok megjegyzik, hogy a megyei tanács októberi határozatáról nem voltak tájékoztatva az Alkotóközpont által.

2014. január 16.-án Gábor László polgármester átiratban közölte a megyei tanáccsal, hogy a Scola vendégház konyhájának és ebédlőjének átvételét egyeztetni a helyi tanáccsal, amint döntés születik az ügyben közli a megyei tanáccsal.

III. Fontosabb megállapítások

A 2012. év végén a megyei tanács határozatban foglalt állást a kastélyban maradás mellett, természetesen tiszteletben tartva a folyamatban lévő tulajdonjogi vitákat és pereket. A megyei tanács elnöke e döntés értelmében május 12-ig több megbeszélést kezdeményezett, egyeztetéseken vett részt a tulajdonosokkal és más érintett felekkel.

Ugyanakkor a 2013. év elején elindult egy másik kezdeményezés is az Alkotóközpont vezetője javaslatára, hogy a megyei tanács vonuljon ki a kastélyból, és szorgalmazták egy új multifunkcionális épület megépítését, annak ellenére, hogy mind a lakosság, mind a helyi tanács képviselői, megyei tanácsosok amellet voltak, hogy a megyei tanács minden tőle telhetőt meg kell tegyen, hogy a kastély a szárhegyieké és a kultúráé maradhasson. Ez a kezdeményezés akkor csúcsosodott ki, amikor a megyei tanács elnökét három hónapig eltiltották hatásköre gyakorlásától.

Az év folyamán több feladatot is kiadott a megyei tanács vezetősége annak érdekében, hogy az örökösökkel megbeszélést érvényre lehessen juttatni. Állagmegóvási feladatok szeptemberig, az együttműködési szerződés az örökösökkel, közös projektek elindítása, a kastély turisztikai objektumként és átlátható módon való működtetése mint a térség leglátogatottabb objektuma, közös jövőkép véglegesítése, az Asszonyok házána ügye, az Alkotóközpont szerepének és tevékenységének tisztázása a kastélyban, a képtár anyagi értékelése, a táborok ügyének felülvizsgálata, a szárhegyi közösséggel egyre erősebb szövetség megkötése, közös egyesület működtetése, várható EU-s pályázatokra közös készülés stb. Ezen feladatok nagy része egyáltalán nem haladt, illetve csak azután, miután augusztus 13-ától újra a megyei tanács elnöke felügyelte a hivatali tevékenységeket.

Június folyamán Liphay Antal hosszabb ideig tartózkodott Hargita megyében azzal a céllal, hogy egyeztessen a szeptember utáni teendőkről a korábban, 2012. október 15-én a kolostorban megegyezettek véglegesítése érdekében, azonban erre nem került sor, mert a megyei tanács illetékes vezetői nem egyeztettek vele.

Augusztus után sikerült valamennyire ezt a folyamatot visszafordítani – mindhárom tulajdonos írásos beleegyezését adta arra, hogy a tulajdonjogi vita rendezéséig a megyei tanács alintézménye ingyen a kastélyban maradjon 2013. október 31-ig.

A 2013. december 12-én kiküldött ad. 21799 számú átirat formájában a Helyi Közigazgatási Vezérgazgatóság Vormair Istvánnak jelezte, hogy az októberi tanácsülésen, a szerződés meghosszabbítására vonatkozó határozat előírásainak teljesítése a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ feladata. Borboly Csaba a 499-13.01.2014 számú átiratban kéri Kassay Péter menedzsert, hogy számoljon be a szárhegyi kastély haszonkölcön-szerződésének meghosszabbítása érdekében tett lépésekről. Kassay Péter válaszlevelében jelezte, hogy ő nem kapott konkrét megbízást arra, hogy bármilyen lépést tegyen ez ügyben, annak ellenére, hogy a megyei tanács több formában is tudomására adta ezt, az erre vonatkozó határozata a 22195/2013-as átirat formájában a központ vezetőjének el volt küldve.

A Vormair István által 2013 decemberében indított per elsődleges oka az volt, hogy a kastély karbantartási munkálatai nem voltak kellőképpen elvégezve, ezt többször jelezte Vormair az Alkotóközpont vezetőjének, aki nem lépett az ügy rendezése érdekében. A megyei tanács karbantartási munkálataira abban az esetben különíthet el pénzt, ha az adott intézményvezető ezt jelzi írásos dokumentumban, ebben az esetben ez nem történt meg.

A fentiek alapján Hargita Megye Tanácsának az Alkotóközpont tevékenységét a kastélyban szüneteltetnie kell, elsősorban a Vormair-per miatt, másodsorban pedig meg kell tenni ezt a lépést addig, amíg nem jut közös nevezőre mindhárom tulajdonossal. Ugyanakkor ameddig a tulajdonosok egymás között nem egyeznek ki, hogy konkrétan kinek mi a tulajdonrésze, addig nem lehet elkezdni a tényleges tárgyalásokat sem a további bérlésről.

A 2014. január 14-i megbeszélésen Gábor László, Gyergyószárhegy polgármestere vállalta a közreműködést a táborok és programok további megszervezésében, ennek érdekében a megyei tanács szorosán együtt fog dolgozni a községgel. Emellett a polgármester felületeket biztosít az Alkotóközpont számára. Az értékes műtárgyakat átszállítjuk a Scola vendégházba megőrzésre, és biztosítjuk a kastélyban hagyott tárgyak külső felügyeletét.

Nagyon fontos, hogy az Alkotóközpont tulajdonában levő értékes műtárgyak megfelelőképpen megőrzésre kerüljenek, hiszen a művésztelep lassan negyven éves munkájának eredményeit tartalmazza, emellett művészettörténeti szempontból is kiemelt értéknek számít.

A kialakult helyzetre van megoldás. Egyfelől Liphay Antal többségi tulajdonos 2014. január 10-i levelében közölte, hogy vállalja az ingyenes használati jog átadását a megyei tanácsnak, és biztosítja a tanácselnököt arról, hogy megteszi a szükséges lépéseket a tulajdon megosztásáról szóló tárgyalás elindításához. Ennek értelmében a megyei tanács várja a vagyonmegosztási tárgyalás elkezdését. Másfelől a jelenlegi helyzetben is vannak közös megoldási lehetőségek a kastély kulturális és turisztikai hasznosítása érdekében: egyik lehetőség, hogy a tulajdonosok megnyitják a kastélyt a turisták előtt, vagy e célból átadják a használati jogot a megyei tanácsnak, ezáltal biztosítva a műemlék látogatottságának megtartását.

A megyei tanács a továbbiakban is mindent megtesz annak érdekében, hogy a közös érdeket szolgáló, együttműködésen alapuló megoldást találjon a kastély jövőjét illetően. Ennek érdekében további konzultációkat szervez a helyi közösséggel, illetve tulajdonosokkal, és legközelebb lakossági fórumra várja az érdeklődőket január 18-án Gyergyószárhegyen. Továbbá, olyan elképzeléseket próbálunk a lakossággal és a tulajdonosokkal együtt megvalósítani, amelyek a kastély kulturális és turisztikai értékeire fektetik a hangsúlyt: a tulajdonosokkal létrehozandó egyesület megalapítása – a megyei tanács támogatási programjain keresztül tudja segíteni a szervezet tevékenységét –, vagy ide sorolható egy erdélyi történelmi múzeum létrehozásának lehetősége. Ugyanakkor olyan szakmai rendezvények megszervezését javasoljuk, amelyek ráirányítják a figyelmet a kastély kulturális értékeire, és amelyek segítségével kidolgozhatjuk a műemlék további sorsára vonatkozó terveket.

ELJÁRÁS

Cím	A gyergyószárhegyi Lázár-kastély tulajdonjoga és tevékenysége körül kialakult helyzet
Hivatkozás:	A 2012-es évről szóló belső könyvvizsgáló jelentés, a 2013-as évben a feladatkövető részleg által összegyűjtött dokumentumok és belső átiratok jegyzéke
Jogi alap:	672/2002-es törvény, OMFP 38/2003
Illetékes struktúra:	Programok és alárendelt intézmények vezérigazgatósága
A végleges jelentés kelte:	2014. január 16.
Korábbi jelentések a témában:	-
A témában folytatott konzultáció:	Tulajdonosok, Alkotóközpont, Hargita Megye Tanácsa illetékes struktúrái, gyergyószárhegyi polgármester